

Surveillance van *Trichinella* bij de vos in Vlaanderen in de periode oktober-december 2012

Auteurs: Leen Claes ⁽¹⁾ en Muriel Vervaeke ⁽²⁾

⁽¹⁾ Nationaal Referentie Laboratorium voor Parasieten, Instituut voor Tropische Geneeskunde

⁽²⁾ Agentschap voor Natuur en Bos

Algemene problematiek

Trichinella is een parasiet die wordt overgedragen door het eten van rauw, of onvoldoende verhit, vlees. De meeste dieren, waaronder ook de zoogdieren - en dus ook de mens - kunnen door deze parasiet besmet worden. Nochtans geeft een infectie met *Trichinella* enkel bij de mens symptomen; de ziekte wordt trichinellose genoemd. De symptomen zijn onduidelijk, de meest voorkomende symptomen zijn diarree, misselijkheid, koorts, hoofdpijn, zich onwel voelen en een spierzwakte die maanden kan aanhouden. Een typisch symptoom is het voorkomen van duidelijke wallen onder de ogen. Bij een erge besmetting kunnen coördinatiestoornissen optreden, met hart- en ademhalingsproblemen en zelfs met de dood tot gevolg. De parasiet komt wereldwijd voor, en veroorzaakt bij de mens jaarlijks circa tienduizend trichinellose infecties. Momenteel zijn er binnen de '*Trichinella*-familie' acht species en drie genotypen gekend. In Europa komen de volgende vier species voor: *T. spiralis*, *T. pseudospiralis*, *T. britovi* en *T. nativa* (deze laatste voornamelijk in het poolgebied), allen met verschillende gastheer-vatbaarheid. *T. spiralis* circuleert vooral in een gedomesticeerde cyclus met gedomesticeerde dieren als gastheer, *T. britovi* circuleert voornamelijk in een wildcyclus met in het wild levende dieren als gastheer. *T. pseudospiralis* komt voornamelijk voor, doch niet uitsluitend, bij vogels.

Historiek

In België dateert de laatste uitbraak van trichinellose door het eten van besmet varkensvlees van 1893. Hierbij werden 36 mensen ziek. In 1979 dook de infectie op bij een gezin in Zoersel (provincie Antwerpen) door het eten van een besmet everzwijn.

In de Europese Unie moeten alle varkens, paarden en everzwijnen die op de consumptiemarkt komen onderzocht worden op de aanwezigheid van *Trichinella*. Zo worden er in België jaarlijks circa elf miljoen varkens, achtduizend paarden en tienduizend everzwijnen onderzocht op de aanwezigheid van *Trichinella*.

Vermits de meeste slachtvarkens tegenwoordig industrieel gehouden worden (in gesloten stallen, zonder buitenbeloop en gevoederd met commercieel voeder) hebben zij zeer weinig kans om besmet te worden met de parasiet. In 2010 verkreeg België de toestemming van de Europese Commissie om slachtvarkens niet meer te moeten testen op de aanwezigheid van *Trichinella*. Desalniettemin moeten paarden, everzwijnen, evenals zeugen, beren, biologische varkens en varkens met buitenbeloop wel nog steeds getest worden op *Trichinella* vooraleer hun vlees op de Europese markt wordt gebracht. Daarnaast stelde de Europese Commissie dat er, naast de tienduizend everzwijnen die jaarlijks op de markt komen, een bijkomend onderzoek van de wildpopulatie in België moet gebeuren. Zo moet er jaarlijks een *Trichinella*-screening uitgevoerd worden van de vossenpopulatie omdat de vos vatbaar is voor de vier in Europa voorkomende *Trichinella*-species en omdat de vos aan de top staat van de voedselpiramide. De screening moet eveneens een beperkt aantal dieren van andere vatbare, in het wild levende, soorten omvatten.

Plan van aanpak

Op vraag van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen organiseerde het Agentschap voor Natuur en Bos voor de tweede maal een surveillance naar *Trichinella* bij de vos in Vlaanderen. Deze surveillance verliep in een goede samenwerking met de jachtsector, het Nationaal Referentie Laboratorium voor Parasieten, Diergezondheidszorg Vlaanderen en met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

Bij een eerste surveillance werden tijdens de winter van 2011-2012 in Vlaanderen 309 vossen ingezameld en onderzocht op de aanwezigheid van *Trichinella*-larven. Tijdens de winter van 2012-2013 werd een tweede surveillance georganiseerd en werden er in 305 vossen onderzocht op de aanwezigheid van *Trichinella*-larven.

De vossenstalen werden bekomen door een georganiseerde inzameling van vossenkadavers na afschot. Bij de inzameling van de kadavers werd een uniforme geografische spreiding nagestreefd. Van elk kadaver werd minstens 10 gram van de voorpootspier genomen. Deze spierstalen werden vervolgens per regio gegroepeerd in groepen van 20 dieren (zogenaamde pools). De resulterende pools werden onderzocht op *Trichinella* larven in het Nationaal Referentie Laboratorium voor Parasieten te Antwerpen.

Bespreking van de resultaten

Hoewel in de onderzochte pools vanuit Vlaanderen in 2011-2012 geen *Trichinella* larven werden aangetoond, werd in 2012-2013 in één pool één levende *Trichinella* larve gevonden. Deze larve werd morfologisch geïdentificeerd als behorende tot de *Trichinella* familie. Bijkomend werden de resterende vleesresten van alle dieren die behoorden tot de met *Trichinella* besmette pool individueel onderzocht. Dit bijkomend onderzoek leverde echter geen bijkomende *Trichinella*-larven op. Het is dus niet mogelijk om het dier te identificeren dat besmet was met de gevonden *Trichinella*-larve. De vossen die deel uitmaakten van deze positieve pool werden afgeschoten in de regio Limburg-Antwerpen.

Een jaarlijkse herhaling van een dergelijke screening zal resulteren in een duidelijk beeld van de aanwezigheid van *Trichinella* bij in het wild levende dieren.

Dankwoord

Een hartelijk dankjewel gaat uit naar al diegenen die hebben meegewerkt aan de organisatie van deze surveillance: het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, Diergezondheidszorg Vlaanderen, het Nationaal Referentie Laboratorium voor Parasieten en het Agentschap voor Natuur en Bos.

In het bijzonder willen de auteurs alle bereidwillige jagers bedanken die hebben meegewerkt aan de inzameling van de vossenkadavers.